

Киләсе елның беренче январыннан Россия калдыклар әйләнешенен яна системасына күчә. Саранскның пресс-үзәгендә каты конкүреш калдыкларын жыю буенча Брифингта Мордовиянен урман, ау хужалыклары һәм табиғи гатьтән файдалану министры Юрий Васильевич Медянкин белән ООО «Ремондис»нын генераль директоры Светлана Бигессе катнаштылар.

Мордовия чүпләрдән арынуны уныш-лы алып бара. Санкциясез чүплекләр халыкнын һәм табигатьнен саулыгына зыян китерә. Бүген республикабызда каты конкүреш калдыкларын жыю очен барлыгы 13 мен евроконтейнер урнаштырылган, анын 6,5 мене - районнарда. Калдыкларны санкцияле чүплекләргә ташыйлар. - Мордовиядә каты конкүреш калдыкларын жыю хезмәте коммуналь олкәгә күчте, шуна аны жыю һәм ташу очен квитанцияне вакытында түләргә кирәк, - ди Юрий Васильевич Медянкин. - Бүген бездәге тосле региональ операторлар Россиянен бары 15 регионында эшли һәм Саранск чүп жыю буенча илебездә - лидер. Регионыбыз районнарында ТБОны жыю буенча проблемалар бар. Халкыбыз чүпне ягарга яки жиргә күмәргә ойрәнгән һәм операторнын эшен түләргә ашыкмый. Авылда чүп жыю очен намуслы түләүче халкыбыз 30-40% артыграк. Вакытында квитанцияне түлә һәм судка да акчан китмәс. Беренче январьдан Россия Федерациясе Законы эшли башлый, без ООО «Ремондис» операторынын хезмәтен түләргә бурычлыбыз. Законны бозучыларга җәза каралган: физик затларга - бер мен сумнан икегә кадәр, ә юридикларына - 100 алып 250 мен сум штраф. Россиядә Законны ботен кеше үтәргә тиеш! Цивилизация алга бара. Безнен табигатьне пычратырга хакыбыз юк; киләсе буынга сакларга тырышырга кирәк.

Шулай ук министр чыгышында Законнын үтәлеше артыннан берничә идарә (ведомство) күзәтәчәк - Мордовиянен урман, ау хужалыклары һәм табигатьтән файдалану министрлыгы, Мордовия буенча Росприроднадзор, Мордовия буенча Росельхознадзор һәм муниципаль житәкчеләр, дигән хәбәрне дә ишеттерде. Тагы, 2019нче елнын беренче январеннан каты конкүреш калдыкларын жыю очен (Саранскtан башка) аена бер кешедән индивидуаль йортларда - 91, 84 сум, ә катлы йортларда – 84, 9 сум, Саранскtагы шәхси йортларда яшәүчеләр – 104, 38 сум түләчәкбез.

Светлана ханым Бигессе аралашканда:

- Киләсе этап – Мордовиянен әлегә кадәр каты калдыкларны жыюны оештырылмаган

авылларда яна системасын кертү һәм каты калдыкларны жыю, эшкәртү структурасының 2014 елда каты калдыкларны тирән эшкәртү һәм елына 180 тонна альтернатив ягулык булдырган завод тозу белән йомгакланачак, - ди.

Гомумән, чүп жыю беренче карашка гына гади эш кебек, ләкин анын да бик күп нечкәлекләре бар икән. Мәсәлән, «Призыв» Ләмберә район газетасы еш кына бу проблеманы күтәреп килә. Анда 15 ел элек ой тирәләре, урманчыклар, күл-елгалар санкцияләнмәгән чүп урыннарына әйләнгән жирләр турында яза башлап, бүгенге хәлгә кадәр яктырталар. Әле житмәсә, пластик шешәләрнен кешегә китергән зарары турында онытып, бакчаларында яктылар, жиргә күмделәр, диләр. Чүпне капчыкларда жыю күп вакытны да ала. Аннан аларны кошлар, этләр-мәчеләр дә тишкәләп туздыра. «Призыв» газета редакциясе халык белән тыгыз эш алып барды, Ләмберә авылы администрациясе һәм Рәшид Ярбек улы Янгибаев житәкчелегендәге «Заря» кооперативы да килеп чыккан мәсьәләне хәл итү буенча күп коч куйды. Сүз унаеннан, бер батарея, дүрт квадрат метр жирне зарарлый. Искергән люминисцент лампалар, терекомеш термометрлары да әйләнә-тирәгә зур зыян китерә, халык хәзер моны яхшы анлый. Полиэтилен яндыргач – фосген, поливинилхлорид (ПВХ) – диоксиннар, кеше организмыннан чыгарылмый торган матдәләр бүлеп чыгаралар. Үзләренен коче буенча синильная кислота белән цианистый калийдан кочле. Кончыгыш илләрдә синтетик чүпне ягу кешедә аллергия, астма, рак, авыру балалар туу, генетик потологияләр кебек куркыныч авырулар китерә дигән тикшерү нәтижәләре турында язалар.

Бу эшкә нокта куярга кирәклеге кон кебек ачык иде. Шулай, «Ремондис» компания торкеменен филиалы хезмәте Ләмберә авылы юлларын зур машиналары белән ватмас очен, ой алдындагы евроконтейнерларына капчыкларга тутырылган чүп-чарны жыеп чыгалар. «Сейчас основная часть населения регулярно выносит ТКО, - ди районда ООО «Ремондис» компаниясе торкеменен филиалы хезмәте житәкчесе С.В. Костюнькин. - Беда в другом: только 20 процентов селян рассчитываются за услуги. На сегодняшний день кампания оказывает услуги по евростандарту и вправе требовать с населения своевременную оплату. Неужели в судебном порядке взыскивать с остальных? А ведь тогда им придется платить и за судебные издержки».

Гадәттә, пенсионерлар ойләренә кертелгән су очен дә, калдыкларны жыйган очен дә тәртипле түләп киләләр, ә калганнары? Кайбер район авылларында куелган контейнерларны шул сәбәп буенча алдылар. Каты конкүреш калдыклары проблема тудыра. Ә бит уртача, һәр кеше елына бер кубик метр, ягъни 500 килограмм конкүреш калдыгы булдыра.

Наилә Насырова